

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania
rodziny i systemu pieczy zastępczej na
terenie Miasta Lublin w 2017 roku
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z realizacją zadań z tego
zakresu

Lublin, marzec 2018 roku

DYREKTOR
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE
w Lublinie

Malgorzata Domagala

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin

Monika Lipińska

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) wprowadziła nowe obowiązki sprawozdawcze. Obligują one wójtów, kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do przygotowania opracowań dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy.

Obowiązki sprawozdawcze w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynikają z zapisów:

- art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy – *(organizator rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy);*
- art. 179 ust. 1 ustawy – *(wójt składa radzie gminy, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań);*
- art. 182 ust. 5 ustawy - *(kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej).*

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego. Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionym zarządzeniem Nr 52/11/2103 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

Niniejsze opracowanie ma w szczególności na celu przedstawienie działań podejmowanych w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej w 2017 roku, a także wskazanie istniejących problemów, potrzeb i dalszych kierunków działań w tym obszarze.

SPIS TREŚCI:

I. WSPIERANIE RODZINY.....	3
1. Poradnictwo specjalistyczne.....	3
2. Asystenci rodziny	9
3. Placówki wsparcia dziennego.....	16
4. Pozostałe formy wspierania rodziny.....	21
4.1. Rodziny wspierające.....	21
4.2. Grupy wsparcia.....	22
4.3. Spotkania rodzin naturalnych	22
II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	23
1. Rodzinna piecza zastępcza	23
1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	23
1.1.1. Działania podejmowane na rzecz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin oraz dzieci objętych rodzinną pieczą zastępczą.....	25
1.1.2. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	42
1.1.3. Pozostałe formy wsparcia dla rodzin zastępczych	46
1.2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach.....	51
2. Instytucjonalna piecza zastępcza	53
2.1. Placówki opiekuńczo–wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	53
2.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo–wychowawczej	59
2.3. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach	60
III. USAMODZIELNIENIA	63
IV. ZESTAWIENIE POTRZEB I REKOMENDACJE	69

I. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań w ramach pracy z rodziną, w szczególności:

- 1) konsultacjami i poradnictwem specjalistycznym,
- 2) terapią i mediacją,
- 3) pomocą prawną,
- 4) usługami asystenta rodziny.

1. Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, w zakresie terapii uzależnień, przemocy, kryzysów) oraz pomoc prawną, rodziny bezpłatnie uzyskują w:

- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, ul. Popiełuszki 28E;
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, ul. Probostwo 6;
- Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR oferuje nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną.

W roku 2017 z pomocy skorzystało **1 327 osób** (w tym: 1113 osób dorosłych oraz 214 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 1 004 osób (dorośli: 843, dzieci: 161),
- z profilaktyki skorzystały 323 osoby (dorośli: 270, dzieci: 53).

Wsparciem w formie terapii objęto **693 rodziny**, 94,8% z nich to rodziny naturalne, a 2,74% stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 13 rodzin adopcyjnych (1,88%) oraz 4 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych terapią w 2017 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	693
rodzin naturalnych	657
rodzin zastępczych	19
rodzin adopcyjnych	13
dzieci przebywających w placówce	4

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2017 roku, w terapii uczestniczyły **1 004 osoby**. Ogółem odbyło się **6 375 sesji** terapeutycznych i konsultacyjnych, co przewyższa liczbę sesji przeprowadzonych w latach poprzednich (5 940 sesji - 2016 rok, 5 965 - 2016 rok). Struktura form pomocy Poradni systematycznie przekształca się z profilaktyki, poradnictwa i jednorazowych konsultacji w kierunku długotrwałej, tym samym skuteczniejszej, pomocy terapeutycznej (stąd spadek liczby osób korzystających przy wzroście liczby sesji). Pozytywnym trendem jest również wzrost liczby sesji dla rodzin, co wskazuje na uczestnictwo rodziny w pełnym procesie terapeutycznym.

Terapie indywidualna, małżeńska i rodzinna prowadzą do trwałych zmian i są znacznie bardziej efektywne niż porady i konsultacje. Poradnia ogranicza działania psychoedukacyjne na rzecz terapeutycznych, ponieważ takie jest zapotrzebowanie mieszkańców Lublina. Oczekiwanie na terapię indywidualną w Poradni jest wciąż długie i wynosi ok. 6 miesięcy.

Tabela 2. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2017 roku z podziałem na rodzaj wsparcia

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych wsparciem w 2016 r.:		Liczba osób objętych wsparciem w 2017 r.:	
	1 390		1 327	
	w tym dorosłych	w tym dzieci	w tym dorosłych	w tym dzieci
Łączna liczba osób korzystających	1230	160	1 113	214
w tym: liczba osób w terapii	766	148	843	161
w tym: liczba osób w psychoprofilaktyce	464	12	270	53

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną i pedagogiczną utrzymuje się na wysokim poziomie. Mieszkańcy Miasta Lublin szczególnie poszukują pomocy terapeutycznej, która pozwala skutecznie rozwiązać ich problemy osobiste, małżeńskie oraz rodzinne i taką właśnie otrzymują w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Rekomendacje:

Z uwagi na bardzo dużą liczbę zgłoszeń (oczekiwanie na terapię małżeńską i rodzinną wynosi ok. pół roku) wskazane byłoby zwiększenie dostępności na terenie Lublina do usług terapeutycznych zwłaszcza terapii małżeńskiej i rodzin. Terapia małżeństw i rodzin pozwala na skuteczne rozwiązywanie problemów, w bardzo istotny sposób poprawia kondycję lubelskich rodzin poprzez zapobieganie rozwodom i rozpadowi więzi. Istnieje zatem potrzeba poszerzenia nieodpłatnej oferty terapeutycznej świadczonej przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin.

Z pomocy **Centrum Interwencji Kryzysowej** korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym osoby doświadczające przemocy seksualnej i ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2017 roku w Centrum udzielono ogółem **17 881 porad**, w tym:

- **4 772 porady w kontakcie bezpośrednim, w tym**
 - 563 porad prawnych,
 - 2 232 konsultacji terapeutycznych,
 - 1 866 konsultacji psychologicznych.
 - 18 konsultacji socjalnych i specjalistycznych,
 - 43 konsultacji rodzinnych
- **3 016 konsultacji telefonicznych i internetowych,**
- **10 093 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.**

W ciągu całego 2017 roku z pomocy Centrum skorzystało **955 osób** (w tym 590 klientów skorzystało z pomocy po raz pierwszy). Wiele osób spośród klientów Centrum Interwencji Kryzysowej to osoby doświadczające przemocy. Zorganizowano i przeprowadzono dla nich **494 spotkania psychologiczne**. W 2017 roku pracownicy CIK założyli 9 Niebieskich Kart oraz brali udział w 14 posiedzeniach grup roboczych.

Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty. Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2017 roku następujące zajęcia grupowe:

- **Dwie grupy DDA.** I edycja realizowana była dla 8 osób, odbyło się 19 spotkań po 2 godziny każde. II edycja realizowana była dla 9 osób, odbyło się 7 dwugodzinnych spotkań. Grupa nadal kontynuowana.

- **Dwie edycje Szkoły dla rodziców** – Podczas każdej edycji odbyło się po 11 trzygodzinnych spotkań. Pierwsza edycja prowadzona była dla 11 osób, w drugiej edycji udział wzięło 8 osób.
- **Grupa Wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie**, w ramach której odbyło się 12 spotkań (36 godzin zajęć). W spotkaniach grupy wsparcia uczestniczyło 12 osób.

Ponadto Centrum zrealizowało dwie edycje programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie: wstępny (dla 15 osób) i pogłębiony (dla 15 osób). Program realizowany był w Areszcie Śledczym w Lublinie. Wzięły w nim udział osoby skazane z art. 207 kk. W trakcie trwania programu wstępnego zrealizowano 12 pięciogodzinnych sesji grupowych. W trakcie prowadzenia programu pogłębionego również zrealizowano 12 sesji grupowych.

Pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej podejmowali również interwencje w środowisku, tj. wyjścia w ramach grup roboczych we współpracy z Policją oraz w ramach zadań mobilnego interwenta – na wezwanie Policji.

W ramach współpracy Centrum Interwencji Kryzysowej wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz Komendą Miejską Policji realizuje projekt pn. „Przyjazne Patrole”. Inicjatywa polega na wspólnym wizytowaniu przez pracownika socjalnego MOPR, psychologa z CIK i przedstawiciela Policji, środowisk, w których zagrożone jest dobro dziecka. „Przyjazny patrol” uczestniczy w interwencjach podejmowanych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz monitoruje sytuację dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo – piątki i soboty w godzinach 16.00 – 24.00 na terenie całego miasta.

W 2017 roku pracownicy CIK zorganizowali **104 patrole**, w czasie których odbyły się 434 spotkania z rodzicami oraz 1 296 rozmów z dziećmi, rodzicami i opiekunami.

Programem objęto 199 rodzin. Aby zapewnić dzieciom należytą opiekę i bezpieczeństwo na skutek interwencji „Przyjaznych Patroli” odebrano 20 dzieci na podstawie art.12a ust.4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W ramach interwencji Patrolu wszczęto również 20 razy procedurę Niebieskiej Karty oraz sporządzono 12 wniosków do sądu o odebranie dziecka opiekunom.

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi podjęto działania mające na celu poprawę jakości usług świadczonych przez specjalistów mających bezpośredni kontakt z osobami doświadczającymi i zagrożonymi przemocą. Pracownicy Centrum Interwencji Kryzysowej przeprowadzili konsultacje specjalistyczne dla pracowników oświaty, dotyczące

działań podejmowanych w sytuacjach występowania zjawiska przemocy w rodzinach uczniów. W ramach konsultacji zrealizowano 6 spotkań w lubelskich szkołach w czasie rad pedagogicznych. W spotkaniach tych uczestniczyło **80 osób**.

Pracownicy Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin, działającego w strukturach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. W 2017 roku do Ośrodka zostało przyjętych **3 036 osób**.

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników pracujących w **Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej**.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2017 tą formą pomocy objętych było **48 rodzin**. Udzielono 150 porad, w tym: 14 porad psychologicznych oraz 136 pedagogicznych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Dodatkowo w ramach interwencji kryzysowej w Mieście Lublin działają dwa ośrodki wsparcia dotowane z budżetu Miasta. Świadczą pomoc rodzinom i osobom będącym w sytuacji kryzysowej. Są to: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Ośrodek Wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi oraz bezdomnych kobiet.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie od stycznia 2017 roku prowadzony jest przez Fundusz Ochrony Życia Archidiecezji Lubelskiej. Mieści się przy ul. Chmielewskiego 9 w Lublinie, dysponuje 25 miejscami. Ośrodek czynny jest całą dobę, zapewnia schronienie i stały dozór gwarantujący odseparowanie ofiary od sprawcy przemocy, oferuje 3 posiłki dziennie, a także odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Kadra Ośrodka m.in.

psycholodzy, prawnicy, pedagodzy, pracownik socjalny, pielęgniarka, psychiatra zapewniają natychmiastowe wsparcie psychologiczne i medyczne, rozpoznanie sytuacji osoby doznającej przemocy w rodzinie i opracowanie indywidualnego planu pomocy oraz wsparcie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej. Ośrodek prowadzi całodobowy dyżur, czynny jest również całodobowy telefon pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. W 2017 roku dotacja z budżetu Państwa wynosiła 365 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystały 63 osoby.

Ośrodek wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi oraz bezdomnych kobiet, przy ul. Bronowickiej 3, prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Ośrodek dysponuje 50 miejscami, z tego 35 miejsc dla samotnych matek z dziećmi oraz 15 miejsc dla bezdomnych kobiet. Zapewnia schronienie, posiłek interwencyjny, pozyskaną żywność, odzież oraz pomoc rzeczową. Pomoc świadczą specjaliści zatrudnieni w ośrodku: psycholog, pedagog, prawnik i pracownik socjalny. Umowa na prowadzenie Ośrodka obowiązuje do 30 czerwca 2018 r. W trakcie 2017 roku w Ośrodku organizowano zajęcia mające na celu aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania wolnego czasu, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. W 2017 roku dotacja z budżetu Miasta Lublin wynosiła 369 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystały 53 osoby (22 kobiety bezdomne, 14 matek i 17 dzieci - skierowanych decyzją MOPR).

Rekomendacje:

Jak wynika z bieżącej analizy liczba miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, przy ul. Chmielewskiego 9, jak i w Ośrodku Wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi – mieszkańek Miasta Lublin oraz bezdomnych kobiet mieszkańek Miasta Lublin, przy ul. Bronowickiej 3, w pełni zabezpiecza bieżące potrzeby. W roku 2018 przewiduje się utrzymanie liczby miejsc na obecnym poziomie. W miejsce schroniska dla samotnych matek zakłada się zlecenie realizacji zadania od 1 lipca 2018 r. w formie Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

2. Asystenci rodziny

W 2017 r. w Lublinie zatrudnionych było **16 asystentów rodziny**. Nastąpiło zwiększenie zatrudnienia o 2 etaty w stosunku do roku 2016 w związku z przyznanymi środkami z budżetu państwa przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach ogłoszonego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie w 2017 roku wyniosły **617 855,92 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2017 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało środki z dotacji celowej w kwocie **114 550,28 zł** oraz środki z Funduszu Pracy w kwocie **232 469,02 zł**, łącznie pozyskano środki w wysokości 347 019,30 zł (co stanowiło 56% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **16 asystentów**.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2017 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **283 rodziny** niewydolne wychowawczo, w których wychowywało się **688 dzieci**. Asystenci odbyli **7 326 wizyt** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **97 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (17 przypadków), brak współpracy rodziny z asystentem (35 przypadków), brak efektów pracy (24 przypadki) oraz zmiana metody pracy, (21 przypadków).

Decyzję o zakończeniu pracy z rodziną z powodu braku efektów lub braku współpracy z asystentem rodziny, podejmuje asystent wspólnie z pracownikiem socjalnym. Rodzina taka po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2017 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **230** planów pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2017 r. dokonano i przygotowano na piśmie **336** ocen.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;

- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860, z poen. zm.), która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi.

W 2017 roku **jedna rodzina** została objęta pomocą w formie asystenta rodziny, który pełnił funkcję koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin. Opracowano również „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin” w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Katalog, będący narzędziem pracy dla asystentów rodziny został udostępniony asystentom rodziny, oraz zamieszczony na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie celem zapoznania mieszkańców Miasta Lublin.

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W tym celu wykorzystywano także możliwość szkoleń bez angażowania środków finansowych (np. bezkosztowe szkolenia wewnętrzne prowadzone przez specjalistów zatrudnionych w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej). Tematykę szkoleń dla asystentów rodziny przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w roku 2017

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji, spotkań informacyjnych oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1.	Instruktaże stanowiskowe na stanowisku pracy.	3 asystentów data instruktażu 18.01.2017 r. 01.08.2017 r.
2.	Szkolenie wewnętrzne „Strata” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez psychologa zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	8 asystentów data szkolenia 19.01.2017 r.
3.	Szkolenie wewnętrzne „Poczucie wartości u dzieci przebywających poza swoją rodziną lub w rodzinie dysfunkcyjnej” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	5 asystentów data szkolenia 10.02.2017 r.
4.	Szkolenie wewnętrzne „Jak wzmacniać poczucie wartości dziecka” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (I grupa).	6 asystentów data szkolenia 16.03.2017 r.
5.	Szkolenie wewnętrzne „Jak wzmacniać poczucie wartości dziecka” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (II grupa).	6 asystentów data szkolenia 13.04.2017 r.
6.	Szkolenie wewnętrzne przeprowadzone przez Koordynatora Sekcji ds. asysty rodzinnej w siedzibie Działu dla asystentów rodziny na temat standardów pracy asystenta rodziny wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”. W szkoleniu uczestniczył również Z-ca Dyrektora MOPR w Lublinie ds. pieczy zastępczej i wspierania rodziny oraz Kierownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej .	13 asystentów data szkolenia 28.03.2017 r.
7.	Pedagog Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadził szkolenie wewnętrzne z asystentami rodziny w siedzibie Sekcji ds. asysty rodzinnej. W trakcie szkolenia poruszane były m. in. zagadnienia dotyczące wyjaśniania, analizy, opisu oraz rozróżniania zarządzenia tymczasowego oraz zarządzenia opiekuńczego wydanego przez sąd opiekuńczy, wyjaśniania procedury związanej z ustanowieniem rodziny zastępczej – wzory wniosków oraz załączanej dokumentacji, wyjaśnienie procedur związanych z obowiązkiem alimentacyjnych rodziców biologicznych wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, omówienie zasad współpracy asystenta rodziny z Ośrodkiem Adopcyjnym, wyjaśnienie zasad gromadzenia i przekazywania dokumentacji na zasadach współpracy z pracownikami Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych.	12 asystentów data szkolenia 27.04.2017 r.
8.	Szkolenie wewnętrzne prowadzone przez radcę prawnego MOPR w Lublinie w godz. 9 – 11 w siedzibie Filii Nr 3 przy ul. Mieszka I. Szkolenie pt. „Nowelizacja Kodeksu Postępowania Administracyjnego” - Zmiany od dnia 1 czerwca 2017r.	1 asystent data szkolenia 29.03.2017 r.

9.	W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej odbyło się szkolenie wewnętrzne pt. „Trauma i pamięć” przeprowadzone przez psychologa Działu.	10 asystentów data szkolenia 26.05.2017 r.
10.	Szkolenie z zakresu powszechnej samoobrony w ramach działań dotyczących Obrony Cywilnej w sali widowiskowej Domu Nadziei „CARITAS” w Lublinie.	3 asystentów data szkolenia 19.12.2017 r.
SPOTKANIA INFORMACYJNE		
1.	Spotkania organizacyjne w sprawie zbliżających się Obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Zostały rozdzielone zadania poszczególnym pracownikom.	9 asystentów data spotkania 18.04.2017 r., 12 asystentów data spotkania 27.04.2017 r., 12 asystentów data spotkania 10.05.2017 r., 11 asystentów data spotkania 25.05.2017 r.
2.	Spotkanie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodziny celem omówienia zasad wzajemnej współpracy. Miejsce spotkania siedziba Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	12 asystentów data spotkania 06.06.2017 r.
3.	W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej odbyło się spotkanie informacyjne z psychologiem ze Specjalistycznej Poradni Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji w Lublinie.	7 asystentów data spotkania 17.11.2017 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		
1.	Szkolenie zorganizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie w godz. 11.00 – 16.00. Celem szkolenia było wskazanie standardów pracy asystenta rodziny, wynikających z ustawy o wsparciu kobiet i rodzin „Za życiem”.	2 asystentów data szkolenia 13.03.2017 r.
2.	Szkolenie pt. „Praca socjalna z osobą chorującą psychicznie i jej rodziną” w wymiarze 16 godzin edukacyjnych które odbyło się w Lublinie. Szkolenie organizowane na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie przez Psychologiczne Centrum Szkoleniowo-Terapeutyczne Acceptus Iwona Urbańska.	1 asystent data szkolenia 5-6.06.2017 r.
3.	„Jak pracować metodą service design?” realizowane w ramach wydarzenia „Rozwój w biały dzień!”. Organizator szkolenia: Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych „STOP”. Szkolenie zrealizowane dzięki wsparciu Miasta Lublin w ramach obchodów 700-lecia miasta w 2017 roku.	1 asystent data szkolenia 27.05.2017 r.
4.	Szkolenie „Zachowania autodestrukcyjne młodzieży, samookaleczenie, zachowania suicydalne, zaburzenia odżywiania – symptomy i ewentualne rozwiązania” realizowane przez ROPS w Lublinie w ramach projektu: „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” odbyło się w Lublinie. Projekt konkursowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,	3 asystentów data szkolenia 30.10.2017 r.

	współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	
5.	W ramach projektu „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” asystenci rodziny uczestniczyli w szkoleniu „Diagnoza rodziny w kontekście działań interwencyjnych, nadzorczych i opiniodawczych – ocena sytuacji rodzinnej, ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka, ocena rozwojowa dziecka, ocena kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów, określenie zadań i wymagań”. Realizator szkolenia ROPS w Lublinie.	2 asystentów data szkolenia 24.11.2017 r.
6.	W ramach projektu „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” asystenci rodziny uczestniczyli w szkoleniu „Autyzm, Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową”. Realizator szkolenia ROPS w Lublinie.	2 asystentów data szkolenia 27.11.2017 r.
7.	W ramach projektu „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” asystent rodziny uczestniczył w szkoleniu „Asystent rodziny – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną, w tym tworzenie planu pomocy”. Realizator szkolenia ROPS w Lublinie.	1 asystent data szkolenia 08.12.2017 r.
KONFERENCJE		
1.	Konferencja „Zrozumieć FAS. Płodowy Zespół Alkoholowy – stereotypy, dylematy, wyzwania” przeprowadzona na KUL Jana Pawła II. Organizatorzy konferencji: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	2 asystentów data konferencji 20.04.2017 r.
2.	Konferencja profilaktyczna „Bezpieczne wakacje bez narkotyków i alkoholu”. Konferencja odbyła się w Trybunale Koronnym w Lublinie w ramach V Lubelskich Dni Promujących Zdrowie.	2 asystentów data konferencji 12.06.2017 r.
3.	Konferencja szkoleniowa „Pomoc osobom doświadczającym przemocy” realizowana przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności BONA FIDES, które odbyło się w Lublinie.	2 asystentów data konferencji 20.10.2017 r.
4.	Konferencja promująca projekt „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. Realizator konferencji ROPS w Lublinie. Konferencja odbyła się w Lublinie.	1 asystent data konferencji 14.11.2017 r.
WARSZATY		
1.	„Wczesne wspomaganie dzieci z zaburzeniami rozwoju”. Organizatorzy warsztatów: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	2 asystentów data warsztatów 20.04.2017r.
2.	Warsztaty Umiejętności Rodzicielskich w wymiarze 11 godzin „Wychowywać to kochać i wymagać”. Organizator warsztatów Agape Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym. Warsztaty były współfinansowane ze środków Urzędu Miasta Lublin.	1 asystent data warsztatów 08-29.05.2017r.
3.	„Trening zastępowania agresji” w wymiarze 40 godz. Program radzenia sobie z emocjami, z zachowaniami agresywnymi, budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów. Organizator: Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”.	1 asystent data treningu 26.04.2017r.- 28.06.2017r.
4.	„Warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami” realizowane przez ROPS w Lublinie w ramach projektu: „Blżej rodziny – szkolenia dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy	1 asystent data warsztatów 06.11.2017r.

	zastępczej” odbyły się w Lublinie. Projekt konkursowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	
KONSULTACJE SPOŁECZNE		
1.	Konsultacje społeczne organizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Caritas Polska Konsultacji+ dotyczące szczegółów programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” odbyły się w Lublinie.	2 asystentów data konsultacji 26.07.2017r.
2.	Spotkanie robocze pt. „Konsultacje społeczne dotyczące zmian ustaw wdrażających program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Miejsce konsultacji: Środowiskowy Dom Samopomocy „KALINA” w Lublinie. Konsultacje były prowadzone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Caritas Polska, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.	2 asystentów data konsultacji 29.08.2017r.
SUPERWIZJA DLA ASYSTENTÓW RODZINY		
1.	W ramach podjętej współpracy z byłym pracownikiem Szkoły Policealnej Pracowników Służb Społecznych, obecnie pracownikiem Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublinie, asystenci rodziny brali udział w 9 spotkaniach superwizji.	10 asystentów daty superwizji: 17.01.2017r. 14.02.2017r. 14.03.2017r. 11.04.2017r. 16.05.2017r. 13.06.2017r. 12.09.2017r. 10.10.2017r. 12.12.2017r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2018 środki na zatrudnienie 16 asystentów.

Zgodnie z zapisami ustawy, **maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnionych asystentów**, wynosi 240. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych lat oraz w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym

uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań.

3. Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może także uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

W ciągu całego 2017 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowały 22 placówki:

- 17 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 31.12.2017 r.). Placówki dysponowały 540 miejscami i objęły opieką 698 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 106 dzieci;

- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie opiekuńczej i specjalistycznej, (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 30.06.2017 r.). Placówki dysponowały 23 miejscami i objęły opieką 32 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 637 miejscami, a z ich usług w 2017 roku skorzystało 836 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały stwierdzenie wydane przez Prezydenta Miasta Lublin, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności.

Po przeprowadzeniu w 2016 roku postępowań ofertowych, zostały zawarte 23 umowy zlecające podmiotom pozarządowym realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie w Lublinie do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach. Jedna placówka (Świetlica „Promyk”) zakończyła działalność 31 grudnia 2016 roku.

W roku 2017 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 156 827,39 zł**.

Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2017 roku z podziałem na typy

Lp	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Dotacja na dofinansowanie placówki w 2017 r. (zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20-612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20-612 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	208 000,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20-019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20-019 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	44 000,00

3.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20-109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin	<i>specjalistyczna</i>	59 000,00
4.	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20-124 Lublin	Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży Ognisko Wychowawcze ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20-124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	154 500,00
5.	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3 20-129 Lublin	Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3 20-129 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	46 500,00
6.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jana Chrzyciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20-109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20-109 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	43 000,00
7.	Stowarzyszenie "ŁABĘDŹ" ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20-465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20-335 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	34 000,00
8.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenn. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20-245 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	39 500,00
9.		Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19 20-301 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	39 500,00
10.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20-113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20-434 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	47 500,00
11.		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20-124 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	48 000,00
12.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej ul. Krakowskie Przedmieście 1 20-002 Lublin	Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży ul. Krakowskie Przedmieście 1 20-002 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	37 500,00
13.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20-236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20-236 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	41 200,00
14.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Al. Wilanowska 309 A 02 – 665 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20-538 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	48 000,00
15.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9, 20-468 Lublin	Świetlica Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9 20-468 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	38 000,00

16.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20-016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20-016 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	33 000,00
17.	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia” ul. Abramowicka 2 20-440 Lublin	Placówka Wsparcia Dziennego „Misericordia” ul. Głuska 138, 20-380 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	39 489,02
18.	Stowarzyszenie Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” ul. Kunickiego 35, 20-417 Lublin	Placówka Wsparcia Dziennego „CIUCHCIA” ul. Kunickiego 35 20-417 Lublin	<i>opiekuńcza (placówka zakończyła działalność 31.12.2017)</i>	38 500,00
19.	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9, 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65 20 - 718 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	40 000,00
20.	Fundacja Sempre a Frente ul. Grodzka 14, 20 – 112 Lublin	Świetlica Kowalska 3 ul. Kowalska 3, 20 -115 Lublin	<i>opiekuńcza i specjalistyczna</i>	29 500,00
21.		Ośrodek Wsparcia Młodzieży "Przystanek Sempre" ul. Lubartowska 24 20-084 Lublin	<i>opiekuńcza i specjalistyczna (placówka zakończyła działalność 30.06.2017)</i>	11 650,00
22.	Stowarzyszenie JESTEM ul. Nałkowskich 107/3U 20-470 Lublin	Świetlica Środowiskowa ORATORIUM ul. Krochmalna 47 20-401 Lublin	<i>opiekuńcza</i>	36 488,37 *
Razem:				1 156 827,39 *

* Stowarzyszenie JESTEM zwróciło (po terminie) 180,00 zł niewykorzystanej dotacji. Zatem łącznie w 2017 roku dotacje wynosiły 1 156 647,39 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego aktywnie poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w ciągu całego 2017 roku pozyskały dodatkowe środki w łącznej wysokości **391 233,00 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Tesco Dzieciom, Kulczyk Foundation, Henkel Polska. Pozyskana kwota wykorzystana

została w 98 % (382 607,00 zł). W ramach w/w środków zrealizowane zostały **22 projekty dla 475 dzieci**.

W 2017 roku w 22 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili 65 wizytacji, które dotyczyły m.in. organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonuje również **Centrum Aktywności Środowiskowej**, które w ramach swojej działalności udziela pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym, zamieszkałym na osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie.

W 2017 roku, w celu zapobiegania degradacji społecznej dzieci i młodzieży, Centrum Aktywności Środowiskowej podejmowało liczne działania w zakresie organizacji czasu wolnego oraz aktywizacji społecznej i rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży.

Ze wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej w 2017 roku skorzystało około **289 osób** (w tym 115 dzieci i młodzieży), **67 dzieci** przebywało na podstawie zawartych kontraktów socjalnych.

Wśród licznych działań podejmowanych przez Centrum należy wskazać: wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego, zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych oraz udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego i sytuacji kryzysowych o charakterze losowym.

Rekomendacje:

Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie

dotatkowej działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć oferowanych dla dzieci i młodzieży a także zapobieganie fluktuacji kadry w placówkach i dbałość o jej profesjonalizm.

4. Pozostałe formy wspierania rodziny

4.1. Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach promocji rodzin wspierających wydrukowano 50 sztuk plakatów informacyjnych na temat poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, które zostały rozwieszane na terenie Miasta. Rozdawano również ulotki na temat rodzin wspierających (500 sztuk). Na promocję związaną z pozyskiwaniem kandydatów na rodzinę wspierającą Miasto Lublin wydatkowało kwotę 119,31 zł (kwota poniesiona w ramach zorganizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego).

Efektem prowadzonej przez Miasto Lublin działalności promocyjnej było pozyskanie rodziny wspierającej, z którą w dniu 23 października 2017 r. podpisano umowę na okres od dnia 23 października 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. Rodzina wspierająca obejmowała wsparciem 1 rodzinę z 2 dziećmi.

Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy (np. za zakupione bilety do kina, muzeum, na basen, komunikację miejską itp.). Rodzina wspierająca otrzymała zwrot kosztów poniesionych w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w zakresie wynikającym z umowy. Wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie mogła przekroczyć limitu 200 zł na miesiąc (tj. po 100 zł na każde dziecko).

Wydatki Miasta Lublin związane ze zwrotem kosztów poniesionych przez rodzinę wspierającą w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w okresie 23.10.2017 r. - 31.12.2017 r. wyniosły łącznie 397,82 zł.

4.2. Grupy wsparcia

W 2017 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 19 osób. Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne. Grupa wsparcia cieszyła się dużym zainteresowaniem, w związku z powyższym planowana jest jej kontynuacja w roku następnym

4.3. Spotkania rodzin naturalnych

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej planowane i organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2017 roku zorganizowano 119 takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

Rekomendacje:

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny na rok 2018, za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania kolejnych rodzin wspierających oraz kontynuowanie spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych.

II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionego zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2017 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 379 rodzin zastępczych¹, w których przebywało 520 dzieci (w tym 42 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością).

Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (275)², w których wychowywało się 348 dzieci. Rodzin zastępczych niezawodowych było (93)³, a pod ich opieką pozostawało 115 dzieci. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (49 dzieci)⁴ oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe (8 dzieci).

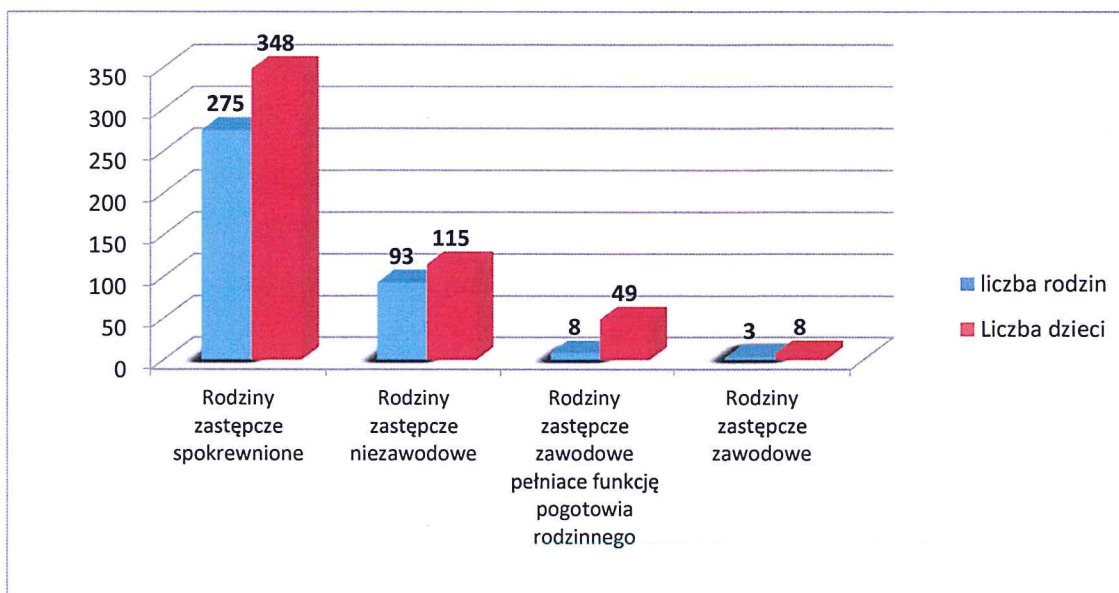
¹Jedna rodzina pełni jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

² Świadczenia wypłacono 272 rodzinom zastępczym spokrewnionym na 345 dzieci (3 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

³ Świadczenia wypłacono 90 rodzinom zastępczym niezawodowym na 110 dzieci (3 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

⁴ W roku 2017 świadczenia wypłacono 8 rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego na 51 dzieci ze względu na wypłatę zaległych świadczeń na 2 dzieci, które opuściły rodzinę w miesiącu grudniu 2016 r.

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych w 2017 r. na mocy orzeczeń sądu umieszczono 90 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 35 dzieci, w tym:

- 1) 8 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- 2) 9 dzieci zostało przysposobionych,
- 3) 9 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 4) 4 dzieci zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej poza Miastem Lublin,
- 5) 4 rodziny zastępcze, w których przebywało 5 dzieci zmieniły miejsce zamieszkania i przeprowadziły się poza Miasto Lublin.

Dodatkowo 6 dzieci opuściło rodziny zastępcze spokrewnione i zostały one umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin.

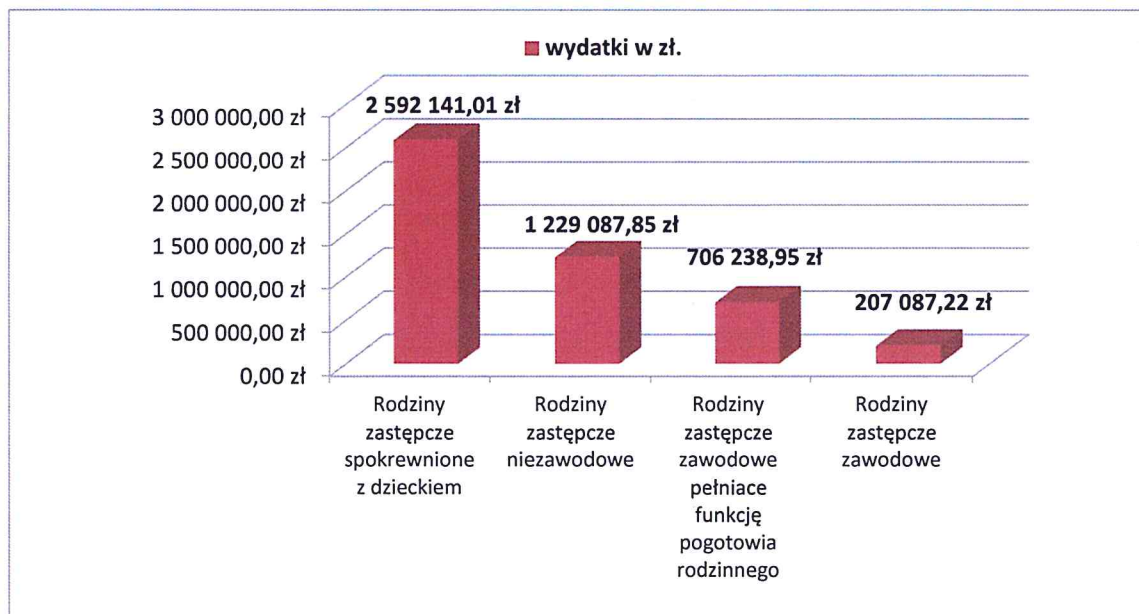
Ponadto w roku 2017 rodziny zastępcze opuściło 37 pełnoletnich wychowanków a 23 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej ukończyło 18 lat i zadeklarowało pozostanie w rodzinie zastępczej.

1.1.1. Działania podejmowane na rzecz rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin oraz dzieci objętych rodzinną pieczę zastępczą

Realizacja świadczeń dla rodzin zastępczych

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 734 555,03 zł**, w tym **445 751,13 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2017 roku (w zł)

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacił w okresie styczeń – grudzień 2017 r. świadczenia dla **373** rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Lublin, w których przebywało łącznie **514** dzieci, w tym:

- 272 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 345 dzieci,
- 90 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 110 dzieci,
- 11 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 59 dzieci, w tym:
 - 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 51 dzieci,
 - 3 rodziny zastępcze zawodowe – w których przebywało 8 dzieci.

Zgodnie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, z późn. zm.) rodzinom zastępczym **przysługują następujące**

świadczenia obligatoryjne: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej (1 000,00 zł miesięcznie na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej i niezawodowej, 660,00 zł miesięcznie na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej, dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w kwocie 200,00 zł miesięcznie, dodatek na dziecko umieszczone na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w wysokości 200,00 zł miesięcznie, dodatek wychowawczy w kwocie 500,00 zł miesięcznie oraz środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej (w przypadku gdy w rodzinie zastępczej przebywa więcej niż 3 dzieci).

Rodziny zastępcze **mogą otrzymać również następujące świadczenia fakultatywne:** dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka – raz w roku, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo, jak również świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (w przypadku rodzin zawodowych).

Zgodnie z art. 85 w/w ustawy, na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie. Rodzina zastępcza zawodowa za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia natomiast rodzina zastępcza niezawodowa oraz osoby przeszkolone do pełnienia funkcji rodziny pomocowej za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% z kwoty 2 000,00 zł.

Zgodnie z art. 57 ustawy, na wniosek rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej starosta zatrudnia osobę do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi (w przypadku liczby dzieci w rodzinie powyżej 3).

Na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wydano łącznie **415 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 195 decyzji dotyczących przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 27 decyzji zmieniających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,

- 60 decyzji uchylających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 55 decyzji dotyczących świadczeń nienależnie pobranych,
- 1 decyzję odmowną dotyczącą dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka,
- 5 decyzji dotyczących środków finansowych na utrzymanie domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego – świadczenie obligatoryjne (w przypadku pobytu w rodzinie powyżej 3 dzieci),
- 1 decyzję przyznającą świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu domu jednorodzinnego,
- 68 decyzji przyznających jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - świadczenia fakultatywne,
- 1 decyzję odmowną dotyczącą jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka- świadczenia fakultatywne,
- 2 decyzje odmowne dotyczące jednorazowego świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - świadczenia fakultatywne.

W okresie od stycznia do grudnia 2017 r. wystąpiono do Samorządowego Kolegium Odwoławczego z 1 wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji (decyzja dotycząca odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej).

Żadna rodzina zastępcza nie wniosła odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego od decyzji administracyjnych wydanych przez MOPR w Lublinie. W okresie sprawozdawczym MOPR w Lublinie przekazał do Najwyższego Sądu Administracyjnego w Warszawie jedną sprawę o rozstrzygnięcie właściwości powiatu zobowiązanego do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie w rodzinnej pieczy zastępczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej na terenie Miasta Lublin.

W zależności od postanowienia sądu dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania.

W roku 2017 w lubelskich rodzinach zastępczych przebywało **469 dzieci** pochodzących z Lublina. Wyplacono dla nich 5 343 świadczenia, których wartość wyniosła **4 297 430,94 zł** (w tym ujęto wynagrodzenia dla rodzin zastępczych, wynagrodzenia rodzin pomocowych oraz wynagrodzenie osób do pomocy przy pracach gospodarskich i opiece nad dziećmi).

W roku 2017 w 39 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 20 powiatami, przebywało 45 dzieci z terenu innych powiatów.

Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2017 r.

Nazwa powiatu	Liczba lubelskich rodzin zastępczych w których przebywały dzieci z innych powiatów ⁵	Liczba dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin
Biłgorajski	1	1
Hrubieszowski	1	1
Łukowski	1	1
Radzyński	2	2
Zamojski	1	1
Niżański	1	1
Łęczyński	3	3
Lubartowski	3	3
Puławski	3	4
Lubelski	9	11
M. Chełm	1	1
Kraśnicki	1	1
Przeworski	1	1
Kolbuszowski	1	1
Chełmski	1	1
Sanocki	1	1
M. Zamość	1	1
Opolski	3	3
Świdnicki	5	6
Janowski	1	1
razem:	39	45

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Na dzieci z innych powiatów umieszczone w lubelskich rodzinach zastępczych wyplacono **527 świadczeń** o wartości 445 751,13 zł. Szczegółowe informacje dotyczące rodzajów wypłacanych świadczeń zawarto w tabeli nr 6.

⁵ Jedna rodzina przyjęła dzieci z dwóch różnych powiatów (sanockiego i opolskiego).

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2017 roku funkcjonowało 11 rodzin zastępczych zawodowych, w tym: 8 pełniących funkcje pogotowia rodzinnego oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

W przypadku 6 zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, umowy obowiązujące do 31 grudnia 2017 roku, ustalały wysokość ich miesięcznego wynagrodzenia na kwotę 2 964,60 zł brutto, co wynikało z art. 78c i art. 78d ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami w brzmieniu obowiązującym na dzień 31.12.2011)⁶.

W dniu 28 grudnia 2017 roku z w/w rodzinami podpisano nowe umowy na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na czas od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2022 r., jednocześnie zmieniając wysokość wynagrodzenia na kwotę 3 000,00 zł brutto miesięcznie.

Dla dwóch pozostałych rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego wynagrodzenie wypłacane było zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdyż umowy były zawarte po 1 stycznia 2012 roku. W dniu 28 grudnia 2017 r. podpisano z nimi aneksy do umów, zgodnie z którymi podwyższono im wynagrodzenie z kwoty 2 600,00 zł brutto na kwotę 3 000,00 zł brutto miesięcznie.

Dzięki powyższym zmianom wszystkie rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, funkcjonujące na terenie Miasta Lublin otrzymują od 2018 roku wynagrodzenia w jednakowej wysokości.

Podjęto również działania, które ujednoliciły wynagrodzenia otrzymywane przez 3 rodziny zastępcze zawodowe. Zgodnie z art. 234 ust. 1 – 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w dniu 31 grudnia 2014 r. zawarto umowy zlecenia o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z dwiema rodzinami, które przed 1 stycznia 2015 r. pełniły funkcję zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodziny zastępczej. Wysokość ich wynagrodzenia ustalono na kwotę 2 500,00 zł brutto miesięcznie.

⁶ Na podstawie art. 226 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze zawodowe miały możliwość złożenia wniosków o wypłatę wynagrodzenia na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia 2011 r.

Trzecia rodzina zastępcza zawodowa otrzymywała wynagrodzenie zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w wysokości 2 000,00 zł brutto miesięcznie. W celu ujednoczenia zasad wynagradzania rodzin zastępczych zawodowych w dniu 28 grudnia 2017 r. podpisano z nią aneks do umowy, zgodnie z którym podwyższono w/w rodzinie zastępczej zawodowej wynagrodzenie z kwoty 2 000,00 zł na kwotę 2 500,00 zł brutto miesięcznie.

W roku 2017 na wynagrodzenia wszystkich rodzin zastępczych zawodowych wydatkowano łącznie **450 918,60 zł**.

Tabela 6. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2017 roku (w zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Zadania własne				Zadania przejęte od innych JST do realizacji na podstawie porozumień i umów				RODZINY ZASTĘPCZE OGÓŁEM			
		LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
L.p.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	14	15	16	17
1	RODZINY ZASTĘPCZE - OGÓŁEM	5 327	4 288 803,90	334	469	527	445 751,13	39	45	5 854	4 734 555,03	373	514
2	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE I NIEZAWODOWE OGÓŁEM:	4 708	3 439 247,05	324	412	478	381 981,81	38	43	5 186	3 821 228,86	362	455
2.1	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w tym:	3 660	2 457 336,74	252	323	208	134 804,27	20	22	3 868	2 592 141,01	272	345
2.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	3 461	2 413 056,19	252	323	200	130 563,95	20	22	3 661	2 543 620,14	272	345
2.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	165	32 130,55	17	21	3	890,32	1	1	168	33 020,87	18	22
2.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	34	12 150,00	24	34	5	3350	4	5	39	15 500,00	28	39
2.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Rodziny zastępcze niezawodowe z dzieckiem, w tym:	1 048	981 910,31	72	89	270	247 177,54	18	21	1 318	1 229 087,85	90	110
2.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	979	966 766,98	72	89	251	242 732,30	18	21	1 230	1 209 499,28	90	110
2.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	61	11 893,33	5	5	18	3 445,24	2	2	79	15 338,57	7	7
2.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	8	3 250,00	8	8	1	1000	1	1	9	4 250,00	9	9
2.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0
2.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE OGÓŁEM:	619	849 556,85	10	57	49	63 769,32	1	2	668	913 326,17	11	59

3.1	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	98	143 317,90	2	6	49	63 769,32	1	2	147	207 087,22	3	8
3.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	72	72 000,00	2	6	24	24 000,00	1	2	96	96 000,00	3	8
3.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	0	0	0	0	12	2 400,00	1	1	12	2 400,00	1	1
3.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0
3.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0
3.1.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	26	71 317,90	2	6	13	37 369,32	1	2	39	108 687,22	3	8
3.2	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	521	706 238,95	8	51	0	0	0	0	521	706 238,95	8	51
3.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	347	300 135,88	8	51	0	0	0	0	347	300 135,88	8	51
3.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	39	7 565,16	4	5	0	0	0	0	39	7 565,16	4	5
3.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	23	10 950,00	7	23	0	0	0	0	23	10 950,00	7	23
3.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0	0
3.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	7	7 587,21	5	31	0	0	0	0	7	7 587,21	5	31
3.2.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	1	400	1	3	0	0	0	0	1	400	1	3
3.2.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	104	379 600,70	8	51	0	0	0	0	104	379 600,70	8	51
3.3	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, z tego:	0	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.3.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	0	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

3.3.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	0	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
4.	Rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4	wynagrodzenie za pełnienie funkcji rodzinnego domu dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

- 1) dane wykazane narastająco, uwzględniono wszystkie rodziny i dzieci w nich przebywające w okresie I-XII 2017, które otrzymały pomoc finansową ;
- 2) w wypadku rodziny, która pełni podwójną funkcję (np. jednocześnie rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej) wykazano ją zarówno w wierszu nr. 2.1 jak i w wierszu 2.2 a w wierszu nr 2 wykazano faktyczną liczbę (tj 1.);
- 3) przez "LICZBA DZIECI" należy rozumieć dzieci objęte rodzinną pieczą zastępczą

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano wypłaty świadczeń przysługujących na podstawie wniosków złożonych w roku 2016. Ponadto rozpatrzono **89 nowych wniosków** o przyznanie dodatku wychowawczego dla 396 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. Liczba rodzin zastępczych, które w 2017 roku złożyły wnioski o przyznanie dodatku wychowawczego wynosi 56. W sprawie dodatku wychowawczego wydano łącznie 517 decyzji administracyjnych, w tym:

- 445 decyzji przyznających świadczenie,
- 10 decyzji uchylających przyznanie świadczenia,
- 48 decyzji zmieniających decyzje przyznające świadczenie,
- 14 decyzji w sprawie nienależnie pobranego świadczenia.

Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Wyplacona kwota ⁷
439	4 423	2 181 382,02 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2017 roku wypłacono łącznie 4 423 świadczenia dodatku wychowawczego dla 439 dzieci, na kwotę **2 181 382,02 zł**.

⁷ w tym: kwota z rezerwy celowej budżetu państwa: 264 550,34 zł

W ramach działań na rzecz rodzin zastępczych, poza wypłatą świadczeń, Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej realizował wiele innych zadań, m. in.:

- Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 129 ustawy, organizator dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka. W ramach działalności Działu przeprowadzono **861** ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i przekazano na piśmie **861** opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła **414** dzieci. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano nie rzadziej niż co 3 miesiące. Sytuacja dzieci starszych podlegała ocenie nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ocenie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej mogli uczestniczyć ich opiekunowie zastępczy, a także rodzice naturalni, jeżeli nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. O terminach posiedzeń zespołu oceniającego zawiadamiano rodziców biologicznych oraz opiekunów zastępczych dzieci, których sytuację oceniano. W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny sekcji ds. rodzin zastępczych, w przypadku kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora, asystent rodziny w przypadku gdy rodzina naturalna była objęta asystenturą.

- Dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych w kontekście jakości sprawowanej przez nie opieki

Działając na podstawie art. 132 ustawy, dokonano oceny **180** rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonymi im dziećmi. Oceny dokonywano w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny w sytuacji, gdy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora. W okresie sprawozdawczym sporządzono łącznie 9 ocen negatywnych, dotyczyły one 8 rodzin

zastępczych, spośród których 1 była dwukrotnie negatywnie oceniona. W przypadku tym, zgodnie z art. 134 ust. 3 ustawy, został skierowany do właściwego sądu wniosek o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej.

- Działania diagnostyczno-konsultacyjne w celu pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Psycholodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadzili badania psychologiczne 84 osób (61 rodzin) będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi. W 2017 r. wydano 61 opinii dotyczących motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W tym celu zakupiono kwestionariusz CIUDA. Kwestionariusz przeznaczony jest do diagnozowania kandydatów na rodziców adopcyjnych, opiekunów, opiekunów prawnych i mediatorów. Pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CIUDA został sfinansowany ze środków Miasta Lublin.

W 2017 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka⁸ odbyła 50 posiedzeń.

Wynikiem prac Komisji było:

- sporządzenie 50 protokołów stwierdzających spełnianie przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (17 osób z 13 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy),
 - sporządzenie 13 wstępnych akceptacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (6 osób z 4 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o której mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy).
- Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

⁸ Działająca na podstawie Zarządzenia nr 196/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dn. 31.12.2015 r. w sprawie powołania Komisji ds. kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz ustalenia wzorów dokumentów obowiązujących w postępowaniu dotyczącym kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W roku 2017 tą formą pomocy objęto 47 rodzin zastępczych. Udzielono łącznie 135 porad, w tym: 71 porad psychologicznych, 64 pedagogicznych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego komunikowania się w rodzinie, przezwyciężania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.
- Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2017 psychologowie i pedagodzy sporządzili łącznie 80 diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym celu przedłużono licencję programu komputerowego KomKod moduł KORP – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – wystandaryzowane narzędzie diagnostyczne, przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinne pieczy zastępczej.

- Sporządzanie rejestrów danych za rok 2017 o osobach (zgodnie z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej):
 - zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Sporządzono 2 rejestry i przekazano je w dniach: 11 lipca 2017 r. oraz 4 stycznia 2018 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie i Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku. Pierwszy rejestr zawierał informacje na dzień 30 czerwca 2017 r. o 11 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 65 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 7 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 17 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie. Uaktualniony w grudniu 2017 r. oraz przekazany w dniu 4 stycznia 2018 r. rejestr zawierał informacje na dzień 31 grudnia 2017 r. o 11 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 64 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 7 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 16 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywali pełnoletni wychowankowie.

- Przekazywanie do właściwych sądów wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania sytuacji prawnej (zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2017 przekazano łącznie 18 wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej celem uregulowania ich sytuacji prawnej.

- Sporządzanie pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2017 roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wniósł do Sądu łącznie 44 pozwy o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 52 dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych oraz 21 pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 25 dzieci pochodzących z Lublina, a przebywających w rodzinach zastępczych poza Miastem Lublin. W związku z brakiem realizacji przez rodziców zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, do komorników skierowano 26 wniosków o egzekucję świadczeń alimentacyjnych na rzecz 33 dzieci.

- Działalność informacyjna, upowszechnianie wiedzy i promowanie ruchu rodzicielstwa zastępczego

W okresie sprawozdawczym do siedziby działu zgłosiło się 39 rodzin zamierzających podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono

62 spotkania informacyjne na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W dniu 31 maja 2017 roku na Placu im. Lecha Kaczyńskiego w Lublinie odbyły się uroczyste obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Wydarzenie wpisywało się w V Lubelskie Dni Promujące Zdrowie. W ramach V Lubelskich Dni promujących Zdrowie odbył się Rodzinny Festyn Zdrowotny, który był imprezą otwartą dla mieszkańców Lublina. W programie mieszkańcy mogli skorzystać z porad zdrowotnych, profilaktycznych, dietetycznych, w zakresie profilaktyki uzależnień oraz badań profilaktycznych. Podczas Festynu odbył się finał olimpiady udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej oraz liczne gry i zabawy dla dzieci i dorosłych. Partnerami Urzędu Miasta w organizacji Festynu były m. in. lubelskie podmioty branży medycznej, spożywczej, organizacje pozarządowe oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W trakcie Festynu osoby zainteresowane mogły skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego oraz pedagogicznego, dotyczącego kwestii rodzicielstwa zastępczego. Jednym z założeń Festynu było propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Został również rozstrzygnięty konkurs plastyczny adresowany do dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych pt. „Lublin widziany oczami dziecka”. Autorom najlepszych prac wręczono atrakcyjne nagrody. Równoległe z wydarzeniami Festynu w Centrum Kultury od godz. 16:00 odbyła się Gala Jubileuszowa Programu „Rodzina Trzy Plus”. Gala była również okazją do podkreślenia znaczenia rodzicielstwa zastępczego oraz podziękowania wszystkim rodzinom zastępczym za ich wielkie serca i umiejętność dzielenia się miłością. W trakcie uroczystości uhonorowane zostały lubelskie rodziny zastępcze, które zapewniły dzieciom opiekę, bezpieczeństwo, swobodny rozwój, a przede wszystkim stworzyły im prawdziwy dom (6 rodzin zastępczych). Oprawę artystyczną uroczystości stanowiły występy dzieci z lubelskich żłobków i przedstawienie o wielokulturowym Lublinie w wykonaniu dzieci z Przedszkola nr 35 w Lublinie.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego Miasto Lublin zakupiło: rollup dotyczący rodzicielstwa zastępczego, długopisy (100 sztuk), kubki (50 sztuk), worki z odbłaskami (40 sztuk), smycze (100 sztuk), identyfikatory (50 sztuk) z nadrukami Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. Ponadto na terenie Miasta Lublin rozwieszono plakaty informacyjne na temat poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych (50 sztuk) oraz poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających (50 sztuk), rozdawano ulotki (500 sztuk) oraz broszury na temat rodzicielstwa zastępczego (300 sztuk)

oraz ulotki na temat rodzin wspierających (500 sztuk). Zakupiono również sprzęt sportowy, który był wykorzystywany do konkursów sportowych prowadzonych przez pracowników Działu podczas obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

Łączna kwota wydatku, która została poniesiona na organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego wyniosła 3 457,52 zł.

- Informacje na temat dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 23 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

- Sporządzanie wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych

W roku 2017 pracownicy socjalni sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych prowadzili systematyczną pracę socjalną z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni przeprowadzali również wywiady środowiskowe z rodzinami zastępczymi, które ubiegały się o świadczenia z ustawy o pomocy społecznej. W roku 2017 pracownicy socjalni przeprowadzili łącznie 28 wywiadów środowiskowych.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni pracowali z **224 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było 255 dzieci. Zakończyli pracę z 40 rodzinami zastępczymi. Odbyli 1 427 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 308 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 74 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 308 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 74 informacji o rodzinach zastępczych).

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 248 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Pracownicy socjalni w roku 2017 sporządzili 26 opinii o rodzicach biologicznych, których dzieci przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. Uczestniczyli również w posiedzeniach komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Rekomendacje:

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

W Mieście Lublin nie funkcjonuje obecnie rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej⁹. W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obowiązkowe i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

Zgodnie z art. 57 ust. 1a rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w której przebywa więcej niż 3 dzieci, zapewnia się pomoc przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

⁹ W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodziny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych.

1.1.2. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2017 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było 11 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **466 288,89 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2017 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **257 629,81 zł** (co stanowiło 55% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 koordynatorów.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 196 rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było **305 dzieci**. Zakończyli pracę z 39 rodzinami zastępczymi (w tym ujęto rodziny przekazane w ciągu okresu sprawozdawczego pracownikom socjalnym), odbyli **2 103 wizyty** w środowisku. Uczestniczyli w **553 spotkaniach**, w trakcie, których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 106 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 470 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 106 informacji o rodzinach zastępczych.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 338 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;

- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;
- nawiązywaniu, w celu całościowego poznania sytuacji dziecka, kontaktu z jego rodzicami biologicznymi;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Tabela 8. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2017 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji, spotkań informacyjnych oraz warsztatów	Liczba koordynatorów
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1.	Szkolenie wewnętrzne „Strata” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez psychologa zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	6 koordynatorów data szkolenia 19.01.2017r.

2.	Szkolenie wewnętrzne „Poczucie wartości u dzieci przebywających poza swoją rodziną lub w rodzinie dysfunkcyjnej” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	8 koordynatorów data szkolenia 10.02.2017r.
3.	Szkolenie wewnętrzne „Jak wzmacniać poczucie wartości dziecka” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (I grupa).	8 koordynatorów data szkolenia 16.03.2017r.
4.	Szkolenie wewnętrzne „Jak wzmacniać poczucie wartości dziecka” przeprowadzone w siedzibie Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych przez pedagoga zatrudnionego w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (II grupa).	2 koordynatorów data szkolenia 13.04.2017r.
5.	Szkolenie wewnętrzne prowadzone przez radcę prawnego w godz. 9 – 11 w siedzibie Filii Nr 3 przy ul. Mieszka I. Szkolenie pt. „Nowelizacja Kodeksu Postępowania Administracyjnego” - Zmiany od dnia 1 czerwca 2017r.	1 koordynator data szkolenia 29.03.2017r.
6.	W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej odbyło się szkolenie wewnętrzne pt. „Trauma i pamięć” przeprowadzone przez psychologa Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	6 koordynatorów data szkolenia 26.05.2017r.
SPOTKANIA INFORMACYJNE		
1.	Spotkania organizacyjne w sprawie Obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Zostały rozdzielone zadania poszczególnym pracownikom.	9 koordynatorów data spotkania 18.04.2017r. 10 koordynatorów data spotkania 27.04.2017r. 10 koordynatorów data spotkania 10.05.2017r. 10 koordynatorów data spotkania 25.05.2017r.
2.	Spotkanie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodziny celem omówienia zasad wzajemnej współpracy. W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.	10 koordynatorów data spotkania 06.06.2017r.
3.	Spotkanie informacyjne na temat sporządzenia rejestru rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, omówienia sprawozdań półrocznych oraz innych istotnych spraw dot. pracy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Spotkanie odbyło się w siedzibie Działu.	10 koordynatorów data spotkania 27.06.2017r.

4.	W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej odbyło się spotkanie informacyjne z psychologiem ze Specjalistycznej Poradni Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji.	4 koordynatorów data spotkania 17.11.2017r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		
1.	„Jak pracować metodą service design?” realizowane w ramach wydarzenia „Rozwój w biały dzień”. Organizator szkolenia: Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych „STOP”. Szkolenie zrealizowane dzięki wsparciu Miasta Lublin w ramach obchodów 700-lecia miasta w 2017 roku.	1 koordynator data szkolenia 27.05.2017r.
2.	„Wspieranie kompetencji społecznych wychowanków instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej”. Organizatorem szkolenia był Instytut Szkoleń Biznesowych w Lublinie. Szkolenie było zlecone ROPS w Lublinie. Miejsce szkolenia: Lublin.	4 koordynatorów data szkolenia 24-25.06.2017r. 27-28.07.2017r.
3.	„Zachowania autodestrukcyjne młodzieży, samookaleczenie, zachowania suicydalne, zaburzenia odżywiania – symptomy i ewentualne rozwiązania” realizowane przez ROPS w Lublinie w ramach projektu: „Bliżej rodziny – szkolenia dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” w dniu 30 października 2017 r. w Lublinie. Projekt konkursowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	2 koordynatorów data szkolenia 30.10.2017r.
KONFERENCJE		
1.	Konferencja „Zrozumieć FAS. Płodowy Zespół Alkoholowy – stereotypy, dylematy, wyzwania” przeprowadzona na KUL Jana Pawła II. Organizatorzy konferencji: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	3 koordynatorów data konferencji 20.04.2017r.
2.	V Kongres Rodzicielstwa Zastępczego w Ministerstwie Rozwoju w Warszawie.	3 koordynatorów data konferencji 08.06.2017r.
3.	Konferencja profilaktyczna „Bezpieczne wakacje bez narkotyków alkoholu”. Konferencja odbyła się w Trybunale Koronnym w ramach V Lubelskich Dni Promujących Zdrowie.	1 koordynator data konferencji 12.06.2017r.
4.	Konferencja szkoleniowa „Pomoc osobom doświadczającym przemocy” realizowana przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności BONA FIDES, które odbyło się w Lublinie.	1 koordynator data konferencji 20.10.2017r.
5.	Konferencja promująca projekt „Bliżej rodziny – szkolenia dla kadr wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. Realizator konferencji ROPS w Lublinie. Konferencja odbyła się w Lublinie.	1 koordynator data konferencji 14.11.2017r.
WARSZATY		
1.	„Wczesne wspomaganie dzieci z zaburzeniami rozwoju”. Organizatorzy	1 koordynator

	warsztatów: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	data warsztatów 20.04.2017r.
2	„Stymulacja integracji sensoryczno-motorycznej dzieci z FAS – techniki wyciszające”. Organizatorzy warsztatów: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	1 koordynator data warsztatów 20.04.2017r.
3	„Między rodzicami – między niepokojem a spokojem”. Organizatorzy warsztatów: Rodzinny Dom im. Serca Jezusa oraz Katedra Psychopedagogiki w Instytucie Pedagogiki KUL Jana Pawła II.	1 koordynator data warsztatów 20.04.2017r.
4.	Warsztaty Szkoły dla Rodziców „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały; jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły” realizowane przez Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin w Lublinie.	1 koordynator data warsztatów 10.10.2017r.- 12.12.2017r.
5.	„Warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami” realizowane przez ROPS w Lublinie w ramach projektu: „Bliżej rodziny – szkolenia dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”. Projekt konkursowy realizowany ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	1 koordynator data warsztatów 06.11.2017r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2018 środki na zatrudnienie 11 koordynatorów.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 11 koordynatorów wynosi 165. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

1.1.3. Pozostałe formy wsparcia dla rodzin zastępczych

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku wypłacono wynagrodzenia dla 3 rodzin, z którymi podpisano 4 umowy¹⁰ o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki w związku z planowanym wypoczynkiem 4 rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 8 dzieci.

Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla rodzin pomocowych

Wyszczególnienie	I - XII.2017 r.	Uwagi
Liczba rodzin	3 rodziny	Na podstawie 4 umów zawartych w 2017 roku z 3 rodzinami (z jedną rodziną podpisano 2 umowy)
Liczba świadczeń	4 świadczenia	
Wartość wynagrodzenia z pochodnymi	<u>2 187,80 zł</u>	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

¹⁰ Z jedną rodziną podpisano 2 umowy

W okresie sprawozdawczym wypłacono wynagrodzenie za miesiąc grudzień 2016 r. na podstawie zawartej w 2016 r. umowy o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (zgodnie art. 57 ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. świadczenie obligatoryjne w przypadku pobytu w rodzinie zawodowej powyżej trojga dzieci), w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin, nad dziećmi umieszczonymi w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. Stawka za 1 godzinę usług wynosiła do dnia 31 grudnia 2016 r. - 10,00 zł brutto (umowa podpisana w 2016 r.).

W 2017 roku podpisano 2 umowy tego rodzaju ze stawką za godzinę usług 13,00 zł (kwota obowiązująca w okresie od 01 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.). Dla jednej osoby w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie, dla drugiej osoby (z uwagi na wiek umieszczonych dzieci i potrzeby rodziny) w wymiarze nie wyższym niż 60 godzin miesięcznie. Pierwsza wypłata dla 1 rodziny wynagrodzenia za miesiąc grudzień 2017 r. przypada na miesiąc styczeń 2018 r.

Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Tabela Nr. 10. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Wyszczególnienie	I - XII.2017 r.	Uwagi
Liczba rodzin	2	Na podstawie 1 umowy zawartej w 2016 roku oraz 1 zawartej w 2017 r.
Liczba świadczeń	4	
Wartość Wynagrodzeń z pochodnymi	<u>2 511,27 zł</u>	Na podstawie: 1 umowy z maksymalną liczbą godzin miesięcznie - 40, przy stawce za 1 godzinę 10,00 zł - do dnia 31 grudnia 2016 r.; oraz 1 umowy z maksymalną liczbą godzin miesięcznie - 60, przy stawce za 1 godzinę 13,00 zł - od dnia 1 stycznia 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin

W 2017 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono 3 grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zamieszkujących na terenie Miasta Lublin:

1. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 7 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 8 rodzin (10 osób). Grupa ta była kontynuacją wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z lat ubiegłych.
2. Z dniem 21 marca 2017 r. uruchomiono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 15 rodzin zastępczych.
3. Z dniem 28 września 2017 r. uruchomiono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Grupa wsparcia odbyła 3 spotkania, w których uczestniczyło łącznie 4 rodziny zastępcze (5 osób).

Szkolenia prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie skierowane do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz istniejących rodzin zastępczych

Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie od dnia 08 listopada 2016 roku do dnia 4 kwietnia 2017 roku prowadzili szkolenie **PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza**. W szkoleniu brało udział 4 kandydatów (3 rodziny) i 8 osób (5 rodzin zastępczych niezawodowych). Szkolenie obejmowało 55 godzin zajęć dydaktycznych oraz 10 godzin zajęć praktycznych.

Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w dniu 18.10.2017 roku rozpoczęli kolejne szkolenie zgodnie z programem PRIDE Rodzinna Opieka Zastępcza. W szkoleniu bierze udział 3 kandydatów (2 rodziny) i 8 osób (5 rodzin), które pełniły już funkcję rodziny zastępczej niezawodowej. Planowany termin ukończenia szkolenia to kwiecień 2018 r.

Szkolenie pt. „FAS ma twarz” przeprowadzone w dniu 27 marca 2017 r. w godz. 12 -14 w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Szkolenie prowadzili pracownicy zatrudnieni w MOPR w Lublinie: psycholog oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Szkolenie zostało zorganizowane dla rodzin zastępczych. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 6 osób (z czego: 3 rodziny zastępcze spokrewnione i 3 rodziny zastępcze niezawodowe). Podczas szkolenia odbyła się projekcja filmu „FAS ma twarz” (zakupionego ze środków finansowych Ośrodka) oraz przeprowadzono z uczestnikami szkolenia ankietę oceny szkolenia.

Szkolenie pt. „Trauma i pamięć” przeprowadzone w dniu 20 kwietnia 2017 r. w godz. 12 - 14 w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy ul. Hutniczej 1A. Szkolenie prowadził psycholog zatrudniony w MOPR w Lublinie. Szkolenie zostało zorganizowane dla rodzin zastępczych. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 9 osób (7 rodziny zastępcze spokrewnione i 2 rodziny zastępcze niezawodowe). Podczas szkolenia przeprowadzono z uczestnikami szkolenia ankiety oceny szkolenia.

„Warsztaty kompetencji rodzicielskich dla opiekunów zastępczych” prowadzone w dniach: 24 maja, 5 czerwca, 22 czerwca oraz 16 października 2017 r. w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy ul. Hutniczej 1A. Warsztaty prowadzili pracownicy zatrudnieni w MOPR w Lublinie: psycholog oraz pedagog. Warsztaty zostały zorganizowane dla rodzin zastępczych. W warsztatach uczestniczyło łącznie 9 osób (z czego: 7 rodzin zastępczych spokrewnionych i 1 rodzina zastępcza niezawodowa).

Szkolenie pt. „Wzmacnianie więzi dziecka z rodziną pochodzenia celem zapewnienia dziecku poczucia stabilizacji” przeprowadzone w dniu 14 września 2017 r. w godz. 10 - 12 w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy ul. Hutniczej 1A. Szkolenie prowadził pedagog zatrudniony w MOPR w Lublinie. Szkolenie zostało zorganizowane dla rodzin zastępczych. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 9 osób (5 rodzin zastępczych spokrewnionych i 4 rodziny zastępcze niezawodowe).

Szkolenie pt. „Zasady organizowania spotkań dziecka z członkami rodziny naturalnej (wątpliwości i zastrzeżenia)” przeprowadzone w dniu 5 października 2017 r. w godz. 10 - 12 w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy ul. Hutniczej 1A. Szkolenie prowadził pedagog zatrudniony w MOPR w Lublinie. Szkolenie zostało zorganizowane dla rodzin zastępczych. W szkoleniu uczestniczyło łącznie 4 osoby (z czego: 4 rodziny zastępcze spokrewnione).

Szkolenie pt. „Alkohol – wróg czy przyjaciel? Tematyka uzależnienia” przeprowadzone w dniach 30 listopada oraz 7 grudnia 2017 r. w godz. 16 - 18 w siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy ul. Poniatowskiego 4. Szkolenie prowadził psycholog zatrudniony w MOPR w Lublinie. Szkolenie zostało zorganizowane dla rodzin zastępczych oraz rodzin naturalnych mających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W szkoleniu uczestniczyło łącznie 9 osób (z czego: 6 rodzin zastępczych spokrewnionych, 1 rodzina zastępcza niezawodowa, 1 rodzina zastępcza zawodowa oraz 1 rodzina naturalna.

Rekomendacje:

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach. Zabezpieczone są również w miarę możliwości Miasta Lublin potrzeby rodzin zastępczych w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, czy grupach wsparcia. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

1.2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2017 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **102 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 69 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 28 powiatami). W 2017 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 229 115,41 zł**.

Tabela 11. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2017 roku ¹¹

lp.	Powiat	Liczba rodzin na terenie innych powiatów	Liczba dzieci lubelskich na terenie innych powiatów	Oplata gminy	Wydatki (koszt utrzymania dzieci lubelskich na terenie innych powiatów)
1	Biłgorajski	2	4	0	48 000,00
2	Buski	1	3	10 800	36 000,00
3	Głogowski	1	1	0	16 869,60
4	Gdański	2	3	3 928	17 280,00
5	Hrubieszowski	1	1	0	12 000,00
6	Janowski	1	1	0	12 000,00
7	Krasnostawski	3	4	10 961	36 175,20
8	Kraśnicki	1	3	32 360,4	64 720,80
9	Kościański	1	1	0	14 400,00
10	Leski	2	6	21 422,4	117 565,09
11	Lubartowski	6	7	19 772	69 760,00
	zwrot Lubartowski			-883,33	-1 766,67
12	Lubelski	19	30	45 347,17	358 966,12
	zwrot Lubelski			-423,33	-4 233,33
13	Łęczyński	5	7	13 392	68 400,00
14	Miasto Świnoujście	1	1	0	7 920,00
15	Mrażowski	1	1	0	8 000,00
16	Parczewski	1	1	0	14 400,00
17	Pucki	1	2	0	6 475,88
18	Puławski	2	3	5 808	27 840,00
19	Sokółski	1	1	1 066,4	10 664,00
20	Średzki	1	2	4 258,06	14 193,54
21	Staszowski	1	3	12 000	36 000,00
22	Świdnicki	7	8	22 663,93	98 533,84
23	Warszawski Zachodni	1	1	0	12 267,68
24	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie	2	3	855,81	32 558,06
25	Wielicki	1	1	0	52 638,93
26	Wołomiński	1	2	0	19 920,00
27	Zamojski	1	1	0	12 000,00
28	Żory	1	1	0	11 000,00
	zwrot Żory			0	-1 433,33
razem:		68	102	203 328,51	1 229 115,41

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2017 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie

¹¹ Bez dziecka cudzoziemskiego

powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota 12 000,00 zł (liczba świadczeń 12). Środki na ten cel zapewniał budżet państwa.

Zgodnie z właściwością powiatową Miasto Lublin poniosło wydatki na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w wysokości **5 526 546,35 zł**.

Tabela 12. Wydatki w 2017 roku na dzieci pochodzące z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzące z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów (w zł).

Rodziny zastępcze spokrewnione funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym/(pochodzącymi) z Lublina	2 457 336,74 zł
Rodziny zastępcze niezawodowe funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym/(pochodzącymi) z Lublina	981 910,31 zł
Rodziny zastępcze zawodowe funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym/(pochodzącymi) z Lublina	143 317,90 zł
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym/(pochodzącymi) z Lublina	706 238,95 zł
Rodziny pomocowe oraz osoby do pomocy funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym/(pochodzącymi) z Lublina.	8 627,04 zł
Odpłatność za dzieci pochodzące z Lublina w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów ¹²	1 229 115,41 zł
Razem:	5 526 546,35 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

2.1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.¹³

¹² Wynagrodzenie dla osób do pomocy oraz finansowane z budżetu państwa 12 000 zł na dziecko cudzoziemskie.

¹³ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego¹⁴;
- specjalistyczno–terapeutycznego¹⁵;
- rodzinnego¹⁶.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

W 2017 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo–wychowawczych**.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 3 placówki rodzinne,
- 3) 1 interwencyjna,
- 4) 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki – 2 socjalizacyjne (Dom im. Matki Weroniki, Dom Młodzieży SOS) i 2 typu rodzinnego

-
- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
 - 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
 - 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
 - 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
 - 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
 - 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
 - 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

¹⁴**Art. 103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

¹⁵**Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

¹⁶**Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

(Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2018 roku.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **256 miejscami**. W ciągu 2017 roku umieszczonych było w nich **312 dzieci** (w tym 254 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 123 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

W 2017 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 625 954,53 zł** (w tym, **909 696,77 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 30 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 13. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin		
			Liczba miejsc 31.12.2017		Liczba dzieci korzystających w 2017		Liczba miejsc 31.12.17	Liczba dzieci korzystających w 2017	
			ogółem	interv.	ogółem	w tym spoza Lublina		ogółem	w tym spoza Lublina
opiekuńczo –wychowawcze	socjalizacyjne	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka	30		31	3			
		Dom Młodzieży SOS							
		Dom im. Matki Weroniki					44	40	24
	rodzinne	Rodzinny Dom Dziecka	8		8				
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa							
		Rodzinny Dom im. św. Dominika					16	18	6
	socjalizacyjne i interwencyjne	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III							
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV	128	31	152	58			
Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka V									
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI								
	Dom Rodzinny Nr 1								

	Dom Rodzinny Nr 2						
	Dom Rodzinny Nr 3						
	Dom Rodzinny Nr 4						
interwencyjna	Pogotowie Opiekuńcze	30	30	63	32		
Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze		196	61	254	93	60	58

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2017 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 158 336,38 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2017 roku wyniosły **860 253,73 zł**.¹⁷ Ponadto wydatki na utrzymanie w 2017 roku dzieci cudzoziemców, które opłacane są z budżetu państwa wyniosły **29 351,74 zł**.

Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

	Powiat z którego dziecko pochodzi	Placówki prowadzone przez Miasto Lublin												Placówki działające na zlecenie Miasta Lublin				Razem	
		Placówka O-W – Rodzinka I	Placówka O-W – Rodzinka II	Placówka O-W – Rodzinka III	Placówka O-W – Rodzinka IV	Placówka O-W – Rodzinka V	Placówka O-W – Rodzinka VI	Dom Rodzinny Nr 1	Dom Rodzinny Nr 2	Dom Rodzinny Nr 3	Dom Rodzinny Nr 4	Dom Dziecka im. J. Korczaka	Rodzinny Dom Dziecka	Pogotowie Opiekuńcze	Dom Młodzieży SOS	Dom im. Matki Weroniki	Rodzinny Dom im. Serca Jezusa		Rodzinny Dom im. św. Dominika
1	białski														2				2
2	białobrzeski															1			1
3	biłgorajski														3				3
4	grójecki														1				1

¹⁷ bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2017 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2018 r.

umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Dodatek jest finansowany w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Jest udzielany na wniosek dyrektora placówki typu rodzinnego.

Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji. Prawo do dodatku ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

W ciągu całego 2017 roku, w trzech placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 24 dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **261 dodatków** na kwotę **129 197 86 zł.** z tego:

- 92 dodatki na kwotę 45 870,99 zł, wypłacono na 8 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 68 dodatków na kwotę 33 294,62 zł, wypłacono na 6 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka Serca Jezusa;
- 101 dodatków na kwotę 50 032,25 zł, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Rodzinnym Dom im. św. Dominika.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2017 roku było uprawnionych 17 dzieci;
- przybyło 7 dzieci uprawnionych;
- 4 dzieci opuściło placówki;
- 20 dzieci było uprawnionych w dniu 31 grudnia 2017;
- wpłynęło łącznie 7 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 24 decyzje przyznające dodatek.

Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci pochodzących z Lublina przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art.38 ust. 2) nakłada na Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które ponad rok przebywają w pieczy zastępczej. W 2017 roku pracownicy Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego przygotowali łącznie 25 pozwów, które Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wniósł do Sądu, o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz

34 dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów.

W związku z brakiem realizacji przez rodziców zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, do komorników skierowano 28 wniosków o wszczęcie lub podjęcie egzekucji świadczeń alimentacyjnych na rzecz 35 dzieci.

2.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej

Średnie miesięczne¹⁸ wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Na podstawie informacji złożonych przez dyrektorów i głównych księgowych poszczególnych placówek, wyliczona została w 2017 roku wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

Przygotowane zostało zarządzenie nr 81/2/2017 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 27 lutego 2017 roku, zmienione zarządzeniem nr 135/3/2017 z 30 marca 2017 roku, zgodnie z którymi średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w 2017 roku wynosiły:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka I – 3 953 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II – 3 923 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III – 4 431 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV – 4 130 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka V – 3 995 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka VI – 4 346 zł;
- Dom Rodzinny Nr 1 – 6 388 zł;
- Dom Rodzinny Nr 2 – 5 236 zł;
- Dom Rodzinny Nr 3 – 5 181 zł;
- Dom Rodzinny Nr 4 – 6 291 zł;
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 5 327 zł;

¹⁸ Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2012 roku określeniem zawartym w art. 196 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

- Rodzinny Dom Dziecka – 3 694 zł;
- Pogotowie Opiekuńcze – 8 118 zł;
- Dom im. Matki Weroniki – 3 702 zł;
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 3 492 zł;
- Rodzinny Dom im. św. Dominika – 3 248 zł;
- Dom Młodzieży SOS – 5 250 zł.

Zarządzenia, ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z dnia 28 lutego 2017 roku pod poz. 860 i z dnia 3 kwietnia 2017 roku pod poz. 1434, rozesłano do placówek w Lublinie i do powiatów, z terenu których dzieci przebywały w placówkach na terenie Miasta Lublin.

Kwota odpowiadająca średnim miesięcznym wydatkom przeznaczonym na utrzymanie dziecka w placówce jest podstawą wzajemnych rozliczeń finansowych między powiatem pochodzenia dziecka i powiatem, na terenie którego dziecko przebywa w placówce, a także stanowi podstawę ustalania opłaty za pobyt dziecka w placówce, ponoszonej przez rodziców.

Rekomendacje:

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- systematyczne zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
 1. przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
 2. właściwego określania placówek w których mają być umieszczone dzieci,
 3. doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
 4. kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi.

2.3. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka pochodzącego z Lublina w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W okresie

sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie 13 powiatów przebywało 73 dzieci pochodzących z Lublina, w tym 4 dzieci w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w Dębnie i Ignatkach-Osiedle.

Między powiatami lub samorządami województw i Miastem Lublin zostały ustalone zasady dotyczące pobytu dzieci w placówkach oraz kosztów ich utrzymania, sformułowane w formie odpowiednio zawartych porozumień. W 2017 roku zawarto 3 nowe porozumienia. Niektóre porozumienia są odrębne dla każdego dziecka umieszczanego w danej placówce.

Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2017 roku

Lp	Powiat	Placówka	Liczba dzieci		Wydatki Miasta Lublin przeznaczone na utrzymanie dzieci (zł)
			w 2017 roku	w dniu 31.12.2017	
1	białostocki	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach-Osiedle (Województwo Podlaskie)	2	2	47 671,62
2	biłgorajski	Wioska Dziecięca SOS w Biłgoraju	9	8	312 000,00
3	chełmski	Dom Dziecka w Dubience	5	5	228 830,50
4	Koszalin	Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie	3	2	96 000,00
5	krasnostawski	Placówka "Nasz Dom" w Tuligłowach	2	2	89 940,00
6		Placówka Rodzinna im. s. Longiny Trudzińskiej w Tuligłowach	2	2	89 606,84
7	kraśnicki	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Rodziny SOS I, V, VIII, XIII w Kraśniku	9	9	324 000,00
8		Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa w Kraśniku	6	3	151 200,00
9	lubelski	Dom Dziecka w Woli Gałęzowskiej	1	x	617,28
10		Dom Dziecka w Przybysławicach	1	x	33 813,00
11	łęczyński	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Kijanach	2	2	89 572,00
12	myśliborski	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Dębnie (Województwo Zachodniopomorskie)	2	2	153 205,38
13	opatowski	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Nieskurzowie Nowym	1	1	42 388,18
14	Siedlce	Wioska Dziecięca SOS w Siedlcach	18	13	561 870,80

15		Dom Dziecka "Dom pod Kasztanami"	5	5	301 878,50
16	Wrocław	Wrocławskie Centrum Opieki i Wychowania - Placówka Nr 10	1	x	bez wydatków
17	Zamość	Dom Dziecka w Zamościu	2	2	107 382,00
18		Rodzinny Dom dla Dzieci w Zamościu	2	2	123 312,16
	13 powiatów	18 placówek	73	60	2 753 288,26

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zobowiązania Miasta Lublin w 2017 roku z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych funkcjonujących poza Lublinem wyniosły łącznie **2 753 288,26 zł.**

III. USAMODZIELNIENIA

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie;

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu;

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2017 znajdowało się łącznie 525 usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 290 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej¹⁹,
- 235 wychowanków z 69 placówek²⁰.

Spośród 525 osób w stosunku, do których wszczęto proces usamodzielnienia, na dzień 31 grudnia 2017 r.:

- 185 osób pozostawało w opiece zastępczej (120 osób w rodzinach zastępczych i 65 w placówkach);
- 340 osoby opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę (170 wychowanków z rodzin zastępczych, 170 wychowanków z placówek).

W 2017 roku w proces usamodzielnienia weszło 91 wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych (tzn. został wskazany opiekun usamodzielnienia):

- 41 wychowanków z rodzin zastępczych,
- 50 wychowanków z placówek.

Wychowankowie wspólnie z opiekunem usamodzielnienia opracowali 75 indywidualnych programów usamodzielnienia (34 z placówek, 41 z rodzin zastępczych).

¹⁹ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

²⁰ Z czego 49 osób to wychowankowie z 32 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W 2017 roku **72 osoby** po osiągnięciu pełnoletności opuściły rodziny zastępcze lub placówki (39 wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz **33 wychowanków** opuściło placówki).

Spośród 290 usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, większość pochodzi ze spokrewnionych rodzin zastępczych (197 osób). W rodzinnym domu dziecka (art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) przebywała 1 osoba, 2 osoby opuściły rodziny zastępcze niespokrewnione (osoby, które opuściły rodzinę zastępczą przed dniem 1.01.2012 r.), 85 osób pochodzi z niezawodowych rodzin zastępczych, a 5 z rodzin zawodowych.

Spośród 235 będących w procesie usamodzielnienia wychowanków placówek, najwięcej osób – 185 - to wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 37 placówek, w tym 17 w Lublinie). Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W 2017 roku usamodzielniali się wychowankowie z 22 młodzieżowych ośrodków wychowawczych (37 osób). Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 7 zakładów poprawczych (10 osób), z 1 schroniska dla nieletnich (1 osoba) oraz z 2 młodzieżowych ośrodków socjoterapii (2 osoby).

W 2017 roku 470 osób posiadało zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia (257 osób to wychowankowie z rodzin zastępczych, 213 wychowankowie z placówek). Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia zrealizowanych pozytywnie (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały oceny końcowej procesu usamodzielnienia) – 42 (13 z placówek, 29 z rodzin zastępczych).

W 2017 roku 190 osobom usamodzielnianym (55,88% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- **119 osobom z rodzin zastępczych (70,00% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze),**
- **71 osobom z placówek (41,76% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).**

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2017 roku **980 859,24 zł.**

W 2017 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych złożyli **318 wniosków**, z tego 246 o udzielenie pomocy pieniężnej. Pozostałe wnioski dotyczą pobytu w mieszkaniu chronionym, uzyskania warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2017 r.

Rodzaj świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	26	26	126 975,00	11	11	71 154,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				1	1	5 166,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	895	103	443 956,22	510	65	254 825,02
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				101	13	51 622,23
Pomoc na zagospodarowanie	27	27	52 323,00	16	16	31 626,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				3	3	10 332,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	2	X	X	5	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	25	X	X	50	X
Łącznie			623 254,22	Łącznie		357 605,02
Łącznie wydatki na usamodzielnienia			980 859,24 zł			

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2017 dysponowało **7 mieszkaniami chronionymi** (25 miejsc). W 2017 r. wpłynęło 9 wniosków o udzielenie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym, 5 osób zostało przyjętych, 1 osoba wycofała wniosek (umorzenie postępowania), 1 osoba otrzymała decyzję odmowną, a 2 zostały rozpatrzone w 2018 roku. W ciągu całego 2017 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **26 osób** (18 z placówek, 8 z rodzin zastępczych).

Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2017 r.).	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2017 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	2	2
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	1	1	5	4
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	2	1	5	3
ul. Wyzynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	2	1	3	1
ul. Wyzynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	2	1	2	2
Łączna liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym				
Stan na dzień 31.12.2017 r.				
Ilość mieszkań	7	8	18	13
Ilość miejsc	25			

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Dotychczas realizowane działania w tym zakresie zwiększają szanse młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym na podjęcie zatrudnienia. Każda nowa osoba, z którą jest opracowywany indywidualny program usamodzielnienia otrzymuje poradnik „Postaw na przyszłość”. Vademecum usamodzielnienia zawiera nie tylko informacje o procesie usamodzielnienia, ale również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (w tym w mieszkaniu chronionym), pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, a także wykaz lubelskich instytucji wspierających osoby usamodzielniające się np. Centrum Interwencji Kryzysowej, poradnie psychologiczno-

pedagogiczne, instytucje udzielające bezpłatnych porad prawnych. W 2017 roku 62 osoby otrzymały Vademecum usamodzielnienia.

W 2017 roku 41 osób, spośród usamodzielniających się wychowanków, którzy opuścili rodzinę zastępczą lub placówkę zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (14 osób z placówek i 27 osób z rodzin zastępczych). Osoby te ukończyły jeden etap kształcenia i rozpoczęły kolejny lub ukończyły różnego rodzaju kursy.

W 2017 roku 7 osób skorzystało z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia (art. 140 ust. 1 pkt 2b). Sposób udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia jest uzależniony od indywidualnych potrzeb wychowanków. Najczęściej dotyczy on pomocy w napisaniu CV, skierowaniu do Specjalistycznej Poradni Zawodowej w Lublinie, gdzie można skorzystać z pomocy w tworzeniu indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, skierowaniu do agencji zatrudnienia, Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie lub poszukiwaniu ofert pracy. Z tej formy pomocy korzystają szczególnie osoby uczące się w systemie zaocznym, a także osoby zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, które są motywowane do podjęcia zatrudnienia w okresie kiedy się nie uczą.

W 2017 roku **75 osób** skorzystało z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (art. 140 ust. 1 pkt 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w 2017 roku był tworzony wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Wnioski o przydział mieszkania były przyjmowane do końca marca 2017 roku. W dniu 1 grudnia 2017 r. Społeczna Komisja Mieszkaniowa zaakceptowała wykaz i został on ogłoszony do publicznej wiadomości. Znalazło się na nim 65 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się na terenie Miasta Lublinie. Osoby te oczekują na propozycję mieszkania. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. Niektóre osoby z wykazu już otrzymały propozycje mieszkania.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub

placówkę zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W roku 2017 z takiej pomocy skorzystało 48 osób, w tym 12 z pomocy prawnej, 36 z pomocy psychologicznej (26 osób z mieszkań chronionych, 5 osób z placówek i 5 osób z rodzin zastępczych). Pomoc psychologiczna polegała na indywidualnej rozmowie z wychowankiem, a także w razie potrzeby skierowaniu do Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie lub do lekarza specjalisty.

Rekomendacje:

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2017 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykaz zaakceptowany w dniu 1 grudnia 2017 r.);
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

IV. ZESTAWIENIE POTRZEB I REKOMENDACJE

- Utrzymanie na obecnym poziomie liczby miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, przy ul. Chmielewskiego 9 i w Ośrodku Wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi – mieszkańek Miasta, przy ul. Bronowickiej 3, a docelowo od 1 lipca 2018 r. w formie Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych) na zwiększenie zatrudnienia i dofinansowanie wynagrodzeń dla asystentów rodziny.
- Wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć dla dzieci i młodzieży.
- Rozważenie możliwości zwiększenia zatrudnienia psychoterapeutów rodzinnych i małżeńskich w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, w celu objęcia nieodpłatną terapią większej liczby rodzin i małżeństw.
- Kontynuowanie działań w celu pozyskania kolejnych rodzin wspierających.
- Kontynuowanie prowadzenia spotkań rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.
- Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.
- Kontynuowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.
- Systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.
- Systematyczne podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych zawodowych.
- Wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu dziecka.
- Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym wsparcia ze strony rodzin pomocowych.

- Kontynuowanie organizowania dla rodzin zastępczych spokrewnionych szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.
- Organizowanie dla rodzin zastępczych niezawodowych szkoleń dotyczących specyficznych potrzeb dzieci (m.in. FAS, ADHD, zaburzenia więzi, adolescencja).
- Kontynuowanie zatrudnienia osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracach gospodarskich dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w których przebywa 3 i więcej dzieci.
- Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych) na dofinansowanie wynagrodzeń dla zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- Zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- Kontynuowanie prowadzenia mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców).
- Kontynuowanie organizowania różnorodnych form aktywności osobom usamodzielnianym w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy.
- Kontynuowanie udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom usamodzielnianym, poprzez zawarcie przez nie umowy najmu lokalu zasobów Miasta Lublin.
- Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia osobom usamodzielnianym, w tym zapewnienie dostępu do poradnictwa zawodowego przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie.
- Kontynuowanie udzielania pomocy psychologicznej osobom usamodzielnianym, w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego.

Spis tabel i wykresów:

Tabela 1. Liczba rodzin objętych terapią w 2017 roku.....	4
Tabela 2. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2017 roku z podziałem na rodzaj wsparcia	4
Tabela 3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w roku 2017	12
Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2017 roku z podziałem na typy	17
Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2017 roku.....	24
Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2017 roku (w zł)	25
Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2017 r.	28
Tabela 6. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2017 roku (w zł)	31
Tabela 7. Realizacja dodatku wychowawczego dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin w 2017 roku.....	34
Tabela 8. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2017 roku.....	43
Tabela 9. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla rodzin pomocowych.....	47
Tabela Nr. 10. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	48
Tabela 11. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2017 roku	52
Tabela 12. Wydatki w 2017 roku na dzieci pochodzące z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzące z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów (w zł).....	53
Tabela 13. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2017 roku	55
Tabela 14. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2017 roku.....	56
Tabela 15. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2017 roku.....	61
Tabela 16. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2017 r.	65
Tabela 17. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków	66

DYREKTOR
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE
w Lublinie

Małgorzata Domagała